

Darbdavio pareiga atlikti darbo vietų profesinės rizikos vertinimą nustatyta Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo organizuoja profesinės rizikos vertinimą įmonėje. Profesinės rizikos vertinimas atliekamas vadovaujantis Profesinės rizikos vertinimo bendraisiais nuostatais (toliau – Nuostatai), patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961.

Siekdama palengvinti smulkioms ir vidutinėms įmonėms atlikti darbo vietų profesinės rizikos vertinimą, Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra (EU-OSHA) sukūrė profesinės rizikos vertinimo priemonę OiRA (interaktyvus internetinis rizikos vertinimas), ir kartu su Europos Komisija iniciuoja šio projekto sklaidą visoje Europos Sąjungos erdvėje.

OiRA projekto tikslai: kiek įmanoma supaprastinti rizikos vertinimo procesą, padėti mažoms ir vidutinėms įmonėms savo jėgomis atlikti rizikos vertinimą, į šį procesą įtraukti įmonės darbuotojus.

Įmonėje rizikos vertinimą organizuoja darbdavys, jam atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai. Atlikdamas rizikos vertinimą darbdavys, įvertinęs situaciją, pats pasirenka profesinės rizikos veiksnių (fizikinių, cheminių, biologinių, ergonominių, psichosocialinių, fizinių) vertinimo būdus ir metodikas. Kaip reglamentuoja Nuostatų 16.1 punktas, rizikos veiksniai yra tiriama kiekybiškai ar įvertinami kokybiškai.

Jeigu atliekant profesinės rizikos vertinimą kyla įtarimas, kad cheminiai, fizikiniai, biologiniai rizikos veiksniai gali viršyti higienos normose nustatytas ribines vertes (pvz. , jaučiamas intensyvus cheminių medžiagų kvapas, akivaizdus dulkėtumas (matosi dulkių stulpai ar saulės apšviestoje erdvėje aiškiai matosi dulkės), darbuotojai skundžiasi dėl sveikatos sutrikimų, cheminės medžiagos išsiskiria tiesiogiai į darbo aplinkos orą (nėra vietinio nutraukimo), didelis triukšmas (sunku darbuotojams susikalbėti), darbuotojai skundžiasi dėl nepakankamo apšvietimo, patalpose susidaro skersvėjai, nepakankamas ar per aukšta darbo aplinkos temperatūra ir kt.), privalu organizuoti šių rizikos veiksnių kiekybinius matavimus.

Cheminių, fizikinių, biologinių rizikos veiksnių kiekybinius matavimus atlieka įmonės laboratorija ar rizikos veiksnių tyrimo įstaiga akredituota konkrečioms profesinės rizikos veiksniams tirti.

Fizikinių veiksnių – šiluminės aplinkos darbo vietose – tyrimus taip pat gali atlikti kompetentingi asmenys, turintys metrologijos reikalavimus atitinkančius prietaisus.

Naudojant OiRA priemonę, profesinės rizikos vertinimo procesas tampa nesudėtingas. Ši priemonė yra pakankamai paprasta, nemokama, lengvai prieinama (būtinai tik interneto ryšys), informatyvi - joje pateikiama visa būtina informacija reikalinga atlikti rizikos vertinimą (trumpi aprašymai, teisės aktų nuorodos).

Šioje rizikos vertinimo priemonėje yra numatyti visi rizikos vertinimo etapai, apibrėžti Nuostatuose: parengiamieji darbai („Paruošimas“); pavojų nustatymas („Nustatymas“); pavojų vertinimas („Vertinimas“); prevencinio plano parengimas („Veiksmų planas“) ir dokumentavimas („Ataskaita“).

Atlikus rizikos vertinimą naudojant OiRA priemonę, galutiniame etape automatiškai suformuojamas prevencinių veiksmų planas ir išsami ataskaita apie atliktą rizikos vertinimą. Šiuos dokumentus darbdavys ar jo paskirtas kompetentingas asmuo gali atsispausdinti, patvirtinti ir naudoti įgyvendinant numatytas prevencines priemones ir vykdant darbo vietų rizikos stebėseną.

Tais atvejais, kai darbdavys ar jo paskirtas kompetentingas asmuo (asmenys) OiRA priemonės pagalba vertindamas riziką nustato, kad nepakanka kokybinių būdų fizikinių, cheminių, biologinių ar kt. rizikos veiksnių keliamai rizikai įvertinti, jis, vadovaudamasis Nuostatų 7 punkto reikalavimais, organizuoja šių rizikos veiksnių kiekybinius matavimus ar naudoja kitus rizikos veiksnių tyrimo būdus. Būtinybė atlikti matavimus, ar informacija apie atliktus matavimus pažymima OiRA priemonės konkrečios rizikos pastabų laukelyje ir tai vėliau įtraukiama į prevencinių veiksmų planą ir/ar rizikos vertinimo ataskaitą.

Rizikos vertinimas atliktas naudojant interaktyvią rizikos vertinimo priemonę OiRA atitinka Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose nustatytus reikalavimus.